

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
(केंद्रीय विश्वविद्यालय)

बी-04, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र कटवारिया सराय, नई दिल्ली-110016

सत्यापन प्रमाणपत्र

(जनदशनिम्)

1. प्रमाणित किया जाता है कि शास्त्री में संचालित कक्षा के अनुसार सी.ओ., पी.ओ., पी.एस.ओ. एवं एल.ओ. का कार्य पूर्ण है।
2. प्रमाणित किया जाता है कि आचार्य में संचालित कक्षा के अनुसार सी.ओ., पी.ओ., पी.एस.ओ. एवं एल.ओ. का कार्य पूर्ण है।
3. प्रमाणित किया जाता है कि विशिष्टाचार्य में संचालित कक्षा के अनुसार सी.ओ., पी.ओ., पी.एस.ओ. एवं एल.ओ. का कार्य पूर्ण है।

विभागाध्यक्ष हस्ताक्षर

नाम: श्री. दी. शास्त्री

दिनांक: 16/8/24

दि. 21/8/24 को IQAC & NAAC के Email ID पर मूल प्रति प्रेषित की गई है।

सत्यापित
VERIFIED

कुलसचिव / Registrar

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

25/8/24

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

Program Outcomes (POs) आचार्य –जैनदर्शनम्

1. समीक्षात्मकगहनाध्ययनम्- पाठ्यक्रमे निर्धारितग्रन्थानामावृत्तिकरणे, गाथाश्लोकानामर्थप्रकाशने च दक्षा भविष्यन्ति। सैद्धान्तिकविषयाणां समीक्षणे गहनाध्ययने च प्रवृत्ता भविष्यन्ति।
2. आलोचनात्मकमध्ययनम्- जैनेतरदर्शनेषु गहनरूपेण चिन्तने समर्थाः सन्तो वास्तविकजीवनस्य स्थितिभ्यः सम्बन्धस्थापने सक्षमा भविष्यन्ति। ज्ञानस्य संश्लेषणे, एकीकरणे, तर्ककौशलाभ्यासे, विकासे विषयवस्तूनां गहनाध्ययने च दत्तावधाना भविष्यन्ति।
3. ज्ञानस्यैकीकरणम्- एकाधिकविषयेषु विस्तृतं ज्ञानं प्राप्स्यन्ति। अनुशासनात्मक-सीमानामेकीकरणक्षमतां प्रदर्शयितुं शक्यन्ति। प्राप्तज्ञानस्य वर्तमानपरिस्थित्यनुसारं प्रयोगं विधास्यन्ति। बहुविषयाणामधिगमक्षमतां यास्यन्ति।
4. सम्प्रेषणकौशलम्- लिखितरूपेण मौखिकरूपेण च संवादे निपुणाः भविष्यन्ति। सर्वास्ववस्थासु विश्लेषणात्मककौशलाभिवृद्धौ समर्था भविष्यन्ति।
5. अनुसन्धानस्याभिक्षमता- अनुसन्धानस्रोतसामभिज्ञानं मूल्याङ्कनञ्च कर्तुं शक्यन्ति। प्राप्तस्रोतस्सु मूलतर्कसज्जीकरणे, अनुसन्धानविधेः विशेषाध्ययने, शोधाय (गवेषणायान्वेषणाय) समुपयुक्तकौशलप्राप्तौ च सिद्धा भविष्यन्ति।
6. आदर्शवैश्विकनागरिकरूपेण भूमिकानिर्वहनम्- अनेकान्तस्याद्वादसिद्धान्तेभ्य इतरज्ञानानां विचाराणाञ्च सम्मानं करिष्यन्ति। समाजपर्यावरणयोर्मध्ये विश्वजनानां परस्परसमन्वयप्रदर्शने दक्षा भविष्यन्ति।
7. जैनदर्शनस्य मूलग्रन्थानां समीक्षणम्- मूलग्रन्थाध्ययनेन सह समीक्षात्मकतथ्यानामन्वेषणे सफला भविष्यन्ति। प्राचीनार्वाचीनमतानां समीक्षणे समर्था भविष्यन्ति।
8. सैद्धान्तिकप्रायोगिकञ्च ज्ञानम्- जैनसाहित्यस्य विविधग्रन्थानां सैद्धान्तिकाध्ययनेन सह प्रायोगिकमध्ययनं करिष्यन्ति। जैनाचारस्य प्रायोगिकज्ञानस्य समाजस्योत्कर्षये लोककल्याणाय च यथाकालं प्रयोगकरणे (अनुष्ठातुं) समर्था भविष्यन्ति। जैनसिद्धान्तस्य लौकिकसिद्धान्तेन सह तुलनां कर्तुं शक्यन्ति।

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

Program Specific Outcomes (PSOs) आचार्य – जैनदर्शन

1. जैनसिद्धान्तानां प्रयोगानञ्च व्यापकस्तरे परिज्ञानं करिष्यन्ति।
2. जैनसिद्धान्तानां तार्किकदृष्ट्या वैज्ञानिकदृष्ट्या च समालोचनात्मक चिन्तनं कर्तुं सक्षमाः भविष्यन्ति। समस्यानां समाधान विश्लेषणे च समर्था भविष्यन्ति।
3. जैनागमान्तर्गतज्ञानानां लिखितरूपेण मौखिकरूपेण च सम्प्रेषणे कुशला भविष्यन्ति। स्वानुभवाभिव्यक्तिकरणे स्वविचारोपस्थापने च सक्षमा भविष्यन्ति।
4. अनेन पारस्परिक सहयोगेन, कौशलानां विनयेन शैक्षणिक-भावात्मकप्रभावेन च सामाजिककौशलविकासं करिष्यन्ति।
5. सस्वरगाथाश्लोकानां पाठं करिष्यन्ति।
6. जैनाचारमूल्यप्रणालीनामभिज्ञानेन नैतिकदायित्वपरिपालने, राष्ट्रीयकर्तव्यपालने च सिद्धा भविष्यन्ति।
7. जैनाचारमाध्यमेन स्वात्मानं संयमीकृत्यान्यानपि तद्विषये बोधयितुं प्रदर्शयितुञ्च सक्षमा भविष्यन्ति।
8. जैनागमेषु यानि सामाजिक-पर्यावरणादिविषयकानि ज्ञानानि निहितानि सन्ति तेषां स्वजीवने प्रयोगे समर्था भविष्यन्ति।
9. जैनागमाध्ययनेन विविधविचाराणां प्रमाणानामनुभवानां मूल्याङ्कनेन सहानुसन्धाने समर्था भविष्यन्ति।
10. स्वनिर्देशितपद्धत्या आजीवनं शिक्षणोन्मुखाः सन्तः कार्यकौशले दक्षाः भविष्यन्ति।

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

प्रथमसत्रम्

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थीनः

1. केवलज्ञानमधिगमिष्यन्ति।
2. अतीन्द्रियसुखस्य स्वरूपमधिगमिष्यन्ति।
3. व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।
4. प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।
5. लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

CC-1 आचार्य/ प्रथमसत्रम् /प्रथमपत्रम्		Code – 171	
प्रवचनसारः(ज्ञानाधिकारः गाथा 1- 52 पर्यन्तम्) - आचार्यकुन्दकुन्दः			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	गाथा 1-20 पर्यन्तम्	16	1
2.	गाथा 21-31 पर्यन्तम्	16	1
3.	गाथा 32-52 पर्यन्तम्	16	1
4.	संस्कृतव्याख्या गाथा 1-20 पर्यन्तम्	16	1
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् पठितांशस्य समीक्षा	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	गाथा 1-20 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - ज्ञानविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	गाथा 21-31 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - सर्वज्ञविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	गाथा 32-52 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - उपयोगविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	संस्कृतव्याख्या गाथा 1-20 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् । पठितांशस्य समीक्षा ।	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

संदर्भग्रंथाः-1. प्रवचनसारः, आचार्यकुन्दकुन्दः, संपादक- ए.एन. उपाध्ये, राजचंद्राश्रमअगासप्रकाशनम्, पञ्चमं संस्करणम् 1999

2. प्रवचनसार- अनुशीलनम्, डॉ. हुकमचंदभारिल्लः टोडरमलस्मारकट्रस्टप्रकाशनम्, जयपुरम्, 2005

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

द्वितीयपत्रं

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थीनः

1. जैनदर्शने निरूपितानां पञ्चास्तिकायानामधिगमं करिष्यन्ति।
2. मोक्षमार्गमधिगमिष्यन्ति।
3. व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।
4. प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।
5. लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

CC-2 आचार्य/प्रथमसत्रम् /द्वितीयपत्रम् –		Code – 172	
पंचास्तिकायः(षड्द्रव्य-पंचास्तिकायवर्णनं गाथा1-104 पर्यन्तम्)- आचार्यकुन्दकुन्दः			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	गाथा 1-40 पर्यन्तम्	16	1
2.	गाथा 41-73 पर्यन्तम्	16	1
3.	गाथा 74-104 पर्यन्तम्	16	1
4.	संस्कृतव्याख्या गाथा 1-26 पर्यन्तम्	16	1
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् पठितांशस्य समीक्षा	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	गाथा 1-40 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - जीवद्रव्यविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	गाथा 41-73 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अजीवद्रव्यविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	गाथा 74-104 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - मोक्षमार्गविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	संस्कृतव्याख्या गाथा 1-26 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् । पठितांशस्य समीक्षा ।	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

संदर्भग्रंथाः- पञ्चास्तिकायः- आचार्यकुन्दकुन्दः, श्रीमद् राजचन्द्र आश्रम, स्टेशन- अगास, पोस्ट –
बोरिया, गुजरात

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थीनः

1. सम्यग्दर्शनमधिगमिष्यन्ति।
2. अहिंसायास्स्वरूपमधिगमिष्यन्ति।
3. व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।
4. प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।
5. लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

CC-3 आचार्य/प्रथमसत्रम्/तृतीयपत्रम् - Code – 173			
पुरुषार्थसिद्ध्युपायः(कारिका 1- 101 पर्यन्तं)- आचार्य-अमृतचन्द्रः			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	कारिका 1-36 पर्यन्तम्	16	1
2.	कारिका 37-70 पर्यन्तम्	16	1
3.	कारिका 71-101 पर्यन्तम्	16	1
4.	संस्कृतव्याख्या गाथा 1-36 पर्यन्तम्	16	1
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् । पठितांशस्य समीक्षा ।	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	कारिका 1-36 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - सम्यग्दर्शनविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	कारिका 37-70 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - चारित्रविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	कारिका 71-101 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अहिंसाविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	संस्कृतव्याख्या गाथा 1-36 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् । पठितांशस्य समीक्षा ।	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

संदर्भग्रंथाः-पुरुषार्थसिद्ध्युपायः, आचार्यामृतचन्द्रसूरि, श्रीमद् राजचन्द्र आश्रम, स्टेशन- अगास, वाया-
आणंद, पोस्ट- बोरिया, गुजरात- 388130,दूरभाष- 02692- 281800

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थिनः

1. सर्वज्ञसिद्धेरधिगमं करिष्यन्ति।
2. एकान्तवादस्य गुणदोषान्निधिगमिष्यन्ति।
3. व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।
4. प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।
5. लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

CC-4 आचार्य/प्रथमसत्रम् /चतुर्थपत्रम् -		Code – 174	
आप्तमीमांसा(1- 2 परिच्छेदपर्यन्तम्)- आचार्य-समन्तभद्रः			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	कारिका 1-12 पर्यन्तम्	16	1
2.	कारिका 13 -23 पर्यन्तम्	16	1
3.	कारिका 24-36 पर्यन्तम्	16	1
4.	संस्कृतव्याख्या गाथा 1-12 पर्यन्तम्	16	1
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् पठितांशस्य समीक्षा	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	कारिका 1-12 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - सर्वज्ञसत्ताविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	कारिका 13 -23 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अनेकान्तविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	कारिका 24-36 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	संस्कृतव्याख्या गाथा 1-12 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् । पठितांशस्य समीक्षा ।	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

संदर्भग्रंथाः-आप्तमीमांसा, आचार्यः समंतभद्रः, सं. जुगलकिशोरमुख्यताराः, वीरसेवामन्दिरम्, नवदेहली, 1967

सहायक ग्रन्थाः 1. आप्तमीमांसा तत्त्वदीपिका, प्रो. उदयचंदजैनः, गणेशवर्णीशोधसंस्थानम्, वाराणसी
2. देवागमस्तोत्र (आप्तमीमांसा)-प्रस्तुति –आर्यिकाज्ञानमति, दिगंबरजैनत्रिलोकशोधसंस्थानम्, हस्तिनापुरम्, संस्करणम्-2012

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थीनः

1. सम्यग्दर्शनमधिगमिष्यन्ति।
2. प्रमाणनयावधिगमिष्यन्ति।
3. व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।
4. प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।
5. लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

EC-A 1 आचार्य / प्रथमसत्रम् / पञ्चमपत्रम् –		Code – 175	
आचार्यपूज्यपादविरचितसर्वार्थसिद्धिः –(प्रथमोध्यायः 1- 15(अष्टमं सूत्रम् विहाय) सूत्रपर्यन्तम्)			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	1-4 सूत्रपर्यन्तम्	16	1
2.	5- 7 सूत्रपर्यन्तम्	16	1
3.	9-12 सूत्रपर्यन्तम्	16	1
4.	13-15 सूत्रपर्यन्तम्	16	1
5.	संस्कृतव्याख्या- प्रथमोध्यायः 1- 7 सूत्रपर्यन्तम्	16	1
6.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् पठितांशस्य समीक्षा	16	1
7.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	1-4 सूत्रपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - मोक्षमार्गविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	5- 7 सूत्रपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - ज्ञानविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	9-12 सूत्रपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - प्रत्यक्षविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	13-15 सूत्रपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	संस्कृतव्याख्या- प्रथमोध्यायः 1- 7 सूत्रपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

संदर्भग्रन्थः-

1. आचार्यपूज्यपादविरचितसर्वार्थसिद्धिः संपादकःपण्डित कैलाशचंद्र शास्त्री
;भारतीयज्ञानपीठः,नवदेहली

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थीनः

1. जैनधर्मस्य इतिहासमधिगमिष्यन्ति।
2. जैनाचार्यपरम्परां, सम्प्रदायम्, पर्व, तीर्थमित्यादीन् अधिगमिष्यन्ति।
3. जैनधर्मस्य सामाजिकस्थितिं ज्ञास्यन्ति।
4. प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।
5. व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।
6. लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

EC-B 1 आचार्य/प्रथमसत्रम् / पञ्चमपत्रम् – (विकल्पाधारितपत्रम्)		Code – 175A	
जैनदर्शनस्य इतिहासः संस्कृतिश्च			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	1. जैनधर्मस्य प्राचीनत्वम् 2. तीर्थंकरऋषभदेवः	16	1
2.	3. भगवन्महावीरः गणधरपरंपरा च 4. आचार्यपरंपरा	16	1
3.	5. जैनसम्प्रदायाः – दिगंबरश्वेताम्बरश्च 6. संस्कृतेः प्रमुखवैशिष्ट्यम्	16	1
4.	7. प्रमुखपर्वाणि 8. तीर्थस्थानानि	16	1
5.	9. जैनकला 10. जैनध्यानयोगः	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	1. जैनधर्मस्य प्राचीनत्वम् 2. तीर्थकरऋषभदेवः	- जैन-इतिहासविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	3. भगवन्महावीरः गणधरपरंपरा च 4. आचार्यपरंपरा	- महावीरविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	5. जैनसम्प्रदायाः – दिगंबरश्वेताम्बरश्च 6. संस्कृतेः प्रमुखवैशिष्ट्यम्	- जैनसंप्रदायविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	7. प्रमुखपर्वाणि 8. तीर्थस्थानानि	- पर्वविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	9. जैनकला 10. जैनध्यानयोगः	- जैनकलाविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

संदर्भग्रंथः-

1. जैन साहित्य का इतिहास-पं. कैलाशचंद्रशास्त्री, गणेशवर्णीशोधसंस्थानम्, वि.सं.2489
2. धर्मदर्शनमनन और मूल्यांकन- मुनिः देवेन्द्रः, तारकगुरुजैनग्रन्थमाला, उदयपुरम्, 1985
4. जैन दर्शन-प्रो. महेंद्रकुमारन्यायाचार्यः गणेशवर्णीशोधसंस्थानम्, वाराणसी, 1974
5. जैन धर्म और दर्शन- मुनि प्रमाणसागर जी, प्रकाशक- राजपाल एण्ड संस, कश्मीरी गेट, दिल्ली
6. भारतीय संस्कृति में जैनधर्म का योगदान- डॉ. हीरालाल जैन प्रकाशक- मध्यप्रदेश शासन साहित्य परिषद्, भोपाल

OC – 1 आचार्य / प्रथमसत्रम् / षष्ठपत्रम् – संगणकविज्ञानम्

(संगणकविभागस्य निर्धारितपाठ्यक्रमः)

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

द्वितीयसत्रम्

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थीनः

1. जीवाधिकारमधिगमिष्यन्ति।
2. अजीवस्याधिगमं करिष्यन्ति।
3. व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।
4. प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।
5. लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

CC-05 आचार्य/ द्वितीयसत्रम् /प्रथमपत्रम् -		Code – 171	
समयसारः(गाथा 1- 68 पर्यन्तम्) - आचार्यकुन्दकुन्दः			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	गाथा 1-30 पर्यन्तम्	16	1
2.	गाथा 31-50 पर्यन्तम्	16	1
3.	गाथा 51-68 पर्यन्तम्	16	1
4.	संस्कृतव्याख्या गाथा 1-38 पर्यन्तम्	16	1
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च। ग्रन्थस्य आध्यात्मिकदार्शनिकवैशिष्ट्यं च। पठितांशस्य समीक्षा।	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	गाथा 1-30 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अध्यात्मविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	गाथा 31-50 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - शुद्धजीवविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	गाथा 51-68 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - जीवाजीवविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	संस्कृतव्याख्या गाथा 1-38 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य आध्यात्मिकदार्शनिकवैशिष्ट्यं च । पठितांशस्य समीक्षा ।	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

संदर्भग्रंथः-

1. समयसारः, आ. कुन्दकुन्द, परमश्रुतप्रभावकमण्डलप्रकाशनम्, अगास, गुजरात
2. समयसारः,सम्पादकः पं. बलभद्रजैनः, कुन्दकुन्दभारतीप्रकाशनं, नवदेहली-67,2006
3. समयसारः सम्पादकः ए. चक्रवर्ती, भारतीयज्ञानपीठम्, 1971
4. समयसार-अनुशीलन, डॉ. हुकमचंदभारिल्ल, टोडरमलस्मारकट्रस्टप्रकाशनं, जयपुरम्, सं. 2005

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

द्वितीयपत्रं

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थिनः

मोक्षमार्गमधिगमिष्यन्ति।

मोक्षस्याधिगमं करिष्यन्ति।

व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।

प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।

लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

CC-06 आचार्य / द्वितीयसत्रम्/द्वितीयपत्रम् –		Code – 172	
पंचास्तिकायः(गाथा 105-173 पर्यन्तम्)-आचार्यकुन्दकुन्दः			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	गाथा 105 -130 पर्यन्तम्	16	1
2.	गाथा 131-153 पर्यन्तम्	16	1
3.	गाथा 154-173 पर्यन्तम्	16	1
4.	संस्कृतव्याख्या गाथा 105-130 पर्यन्तम्	16	1
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् । पठितांशस्य समीक्षा ।	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	गाथा 105 -130 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - सप्ततत्त्वविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	गाथा 131-153 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - नवपदार्थविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	गाथा 154-173 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - मोक्षमार्गविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	संस्कृतव्याख्या गाथा 105-130 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् । पठितांशस्य समीक्षा ।	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

संदर्भग्रंथः-

1. पञ्चास्तिकायः, आ. कुन्दकुन्द, श्रीमद् राजचन्द्र आश्रम, स्टेशन- अगास, वाया- आणंद, पोस्ट- बोरिया, गुजरात- 388130 दूरभाषः- 02692- 281800
2. पञ्चास्तिकायः, आ. कुन्दकुन्द, भारतीय ज्ञानपीठम्, नवदेहली

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

तृतीयपत्रं

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थीनः

अहिंसामधिगमिष्यन्ति।

आचरणस्याधिगमं करिष्यन्ति।

व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।

प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।

लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

CC-07 आचार्य/ द्वितीयसत्रम् /तृतीयपत्रम् -		Code – 173	
पुरुषार्थसिद्ध्युपायः(कारिका 102- 174 पर्यन्तम्)- आचार्य-अमृतचन्द्रः			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	कारिका 102-130 पर्यन्तम्	16	1
2.	कारिका 131-150 पर्यन्तम्	16	1
3.	कारिका 151-174 पर्यन्तम्	16	1
4.	संस्कृतव्याख्या ,कारिका 102-130 पर्यन्तम्	16	1
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् पठितांशस्य समीक्षा	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	कारिका 102-130 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - व्रतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	कारिका 131-150 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - सामायिकविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	कारिका 151-174 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	संस्कृतव्याख्या ,कारिका 102-130 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् । पठितांशस्य समीक्षा ।	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

संदर्भग्रंथः-

1. श्रीमद् राजचन्द्र आश्रम, स्टेशन- अगास, वाया- आणंद, पोस्ट- बोरिया, गुजरात- 388130

दूरभाषः - 02692- 281800

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

चतुर्थपत्रं

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थीनः

सर्वज्ञमधिगमिष्यन्ति।

अनेकांतस्याधिगमं करिष्यन्ति।

व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।

प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।

लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

CC-08 आचार्य/ द्वितीयसत्रम् /चतुर्थपत्रम् -		Code – 174	
आप्तमीमांसा(8 – 10 परिच्छेदपर्यन्तम्)- आचार्य-समन्तभद्रः			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	8 परिच्छेदः	16	1
2.	9 परिच्छेदः	16	1
3.	10 परिच्छेदः		1
4.	संस्कृतव्याख्या कारिका 96-114 पर्यन्तम्	16	1
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् पठितांशस्य समीक्षा	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	8 परिच्छेदः	<ul style="list-style-type: none"> - द्वैताद्वैतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	9 परिच्छेदः	<ul style="list-style-type: none"> - अनेकान्तविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	10 परिच्छेदः	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	संस्कृतव्याख्या कारिका 96-114 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् । पठितांशस्य समीक्षा ।	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

संदर्भग्रन्थः-

1. देवागमस्तोत्र - , आचार्यसमंतभद्रः, अनुवाद – आर्यिका-ज्ञानमतिः , दिगंबर जैन त्रिलोक शोध संस्थान ,हस्तिनापुर ,मेरठ(उ.प्र.),फ़ोन 01233-280184,280994
2. आप्तमीमांसा, आचार्यसमंतभद्रः, सं. जुगलकिशोरमुख्यताराः, वीरसेवामन्दिरम्, नवदेहली, 1967
3. आप्तमीमांसा तत्त्वदीपिका, प्रो. उदयचंदजैनः, गणेशवर्णीशोधसंस्थानम्, वाराणसी वि.सं. 2501

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

पञ्चमपत्रं

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थीनः

जीवाधिकारमधिगमिष्यन्ति।

इन्द्रियस्याधिगमं करिष्यन्ति।

व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।

प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।

लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

EC A 2 आचार्य/द्वितीयसत्रम् / पञ्चमपत्रम् –		Code – 175	
आचार्यपूज्यपादविरचित सर्वार्थसिद्धिः-(द्वितीयोऽध्यायः)			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	1-19 सूत्रपर्यन्तम्	16	1
2.	20-35 सूत्रपर्यन्तम्	16	1
3.	36- 53 सूत्रपर्यन्तम्	16	1
3.	संस्कृतव्याख्या- 1-19 सूत्रपर्यन्तम्	16	1
4.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् । पठितांशस्य समीक्षा ।	16	1
5.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	1-19 सूत्रपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - पञ्चभावविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	20-35 सूत्रपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - जीवभेदविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	36- 53 सूत्रपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - इन्द्रियशरीरविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	संस्कृतव्याख्या- 1-19 सूत्रपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् । पठितांशस्य समीक्षा ।	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

संदर्भग्रंथः- आचार्यपूज्यपादविरचितसर्वार्थसिद्धिः संपादकःपण्डित कैलाशचंद्रशास्त्री
;भारतीयज्ञानपीठः,नवदेहली

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

पञ्चम पत्रं (विकल्पाधारित)

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थीनः

व्रतमधिगमिष्यन्ति।

मानवाधिकारस्यस्याधिगमं करिष्यन्ति।

व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।

प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।

लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

EC-B 2 आचार्य/ द्वितीयसत्रम्/ पञ्चमपत्रम्- (विकल्पाधारितपत्रम्) Code – 175A			
जैन-आचारमीमांसा			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	1.चरणानुयोगस्य स्वरूपम् 2.प्रमुखग्रन्थाः- रत्नकरण्डश्रावकाचारः,मूलाचारः	16	1
2.	3.श्रावकाचारः-श्रावकस्य स्वरूपम् 4.द्वादशव्रतानि	16	1
3.	5.श्रमणाचारः - श्रमणस्य स्वरूपम् 6.अष्टाविंशतिः मूलगुणा	16	1
4.	7.दशधर्माः 8.जैनयोगध्यानस्वरूपम्	16	1
5.	9.जैनपरम्परायां पर्यावरणचिंतनम् 10.जैनपरम्परायां मानवाधिकाराः	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	1.चरणानुयोगस्य स्वरूपम् 2.प्रमुखग्रन्थाः- रत्नकरण्डश्रावकाचारः,मूलाचारः	- चरणानुयोगविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	3.श्रावकाचारः-श्रावकस्य स्वरूपम् 4.द्वादशव्रतानि	- श्रावकाचारविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	5.श्रमणाचारः - श्रमणस्य स्वरूपम् 6.अष्टाविंशतिः मूलगुणा	- श्रमणाचारविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	7.दशधर्माः 8.जैनयोगध्यानस्वरूपम्	- दशधर्मविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	9.जैनपरम्परायां पर्यावरणचिंतनम् 10.जैनपरम्परायां मानवाधिकाराः	- पर्यावरणविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

सन्दर्भग्रन्थः -

1. मूलाचार का समीक्षात्मक अध्ययन – डॉ फूलचंद जैन प्रेमी, पार्श्वनाथ विद्याश्रम ,वाराणसी
2. जैन आचार मीमांसा – मुनि देवेन्द्र शास्त्री ,उदयपुर, राजस्थान
3. जैन आचार – डॉ कमलचंद सोगाणी,जैन विद्या संस्थान , जयपुर, राजस्थान
4. जैनदर्शन मनन और मीमांसा –आचार्य महाप्रज्ञ ,आदर्श साहित्य संघ ,चूरु,राजस्थान
5. जैन ध्यान योग परंपरा - मुनि देवेन्द्र शास्त्री ,उदयपुर, राजस्थान

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

तृतीयसत्रम्

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थीनः

प्राचीनदर्शनमधिगमिष्यन्ति।

आगमस्याधिगमं करिष्यन्ति।

व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।

प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।

लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

CC-09 आचार्य/तृतीयसत्रम्/प्रथमपत्रम् - सूत्रकृताङ्गम्(प्रथमाध्ययनम् गाथा 1-88)		Code – 271	
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	प्रथमोद्देशक गाथा 1-27 पर्यन्तम्	16	1
2.	द्वितीयोद्देशक गाथा 28-56 पर्यन्तम्	16	1
3.	तृतीय-चतुर्थोद्देशक गाथा 57-88 पर्यन्तम्	16	1
4.	संस्कृतव्याख्या - गाथा 1-27 पर्यन्तम्	16	1
5.	ग्रन्थस्य परिचयो महत्त्वं च ग्रन्थस्य भाषिकदार्शनिकवैशिष्ट्यं च पठितांशस्य सारः तीर्थकरमहावीरस्य परिचयः	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	प्रथमोद्देशक गाथा 1-27 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - जैनेतरमतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	द्वितीयोद्देशक गाथा 28-56 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	तृतीय-चतुर्थोद्देशक गाथा 57-88 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	संस्कृतव्याख्या - गाथा 1-27 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	ग्रन्थस्य परिचयो महत्त्वं च ।ग्रन्थस्य भाषिकदार्शनिकवैशिष्ट्यं च।पठितांशस्य सारः।तीर्थकरमहावीरस्य परिचयः ।	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

सन्दर्भग्रन्थः - 1.सूत्रकृताङ्गसूत्रम्, सम्पा. आगममधुकरमुनिः, आगमप्रकाशनसमितिः, ब्यावर, राजस्थानम्

2.सूत्रकृताङ्गसूत्रम्, सं. अमरमुनिजी, आत्मज्ञानपीठं, मानसा मंडी, पंजाब, 1979

3.सूयगडो-1, संपा. आचार्यः महाप्रज्ञः, जैनविश्वभारती, लाडनू, राजस्थानम्

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

द्वितीयपत्रं

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थीनः

ईश्वरस्वरूपमधिगमिष्यन्ति।

मंगलाचरणस्याधिगमं करिष्यन्ति।

व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।

प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।

लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

CC-10 आचार्य/तृतीयसत्रम्/द्वितीयपत्रम् –		Code – 272	
स्याद्वादमञ्जरी-आचार्यमल्लिषेणसूरिकृत (कारिका 1-6 पर्यन्तम्)			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	कारिका 1-2 पर्यन्तम्	16	1
2.	कारिका 3 -4 पर्यन्तम्	16	1
3.	कारिका 5 -6 पर्यन्तम्	16	
4.	संस्कृतव्याख्या कारिका 1-6	16	1
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् । पठितांशस्य समीक्षा ।	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	कारिका 1-2 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - मङ्गलाचरणविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	कारिका 3 -4 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - वैशेषिकविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	कारिका 5 -6 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - इश्वरविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	संस्कृतव्याख्या कारिका 1-6	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् । पठितांशस्य समीक्षा ।	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

सन्दर्भग्रन्थः -

1. स्याद्वादमञ्जरी, आ० मल्लिषेणसूरिकृता, प्रका० परमश्रुतप्रभावकमंडलः, रायचंद्राश्रमः, अगास, 1992

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

तृतीयपत्रं

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थीनः

प्रमाणमधिगमिष्यन्ति।

प्रत्यक्षस्याधिगमं करिष्यन्ति।

व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।

प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।

लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

CC-11 आचार्य/तृतीयसत्रम् / तृतीय पत्रम् - आचार्य अनन्तवीर्य विरचित प्रमेयरत्नमाला Code – 273			
प्रथमसमुद्देशः - द्वितीयसमुद्देशः			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	प्रथमसमुद्देशः 1-5 सूत्रपर्यन्तम्	16	1
2.	प्रथमसमुद्देशः 6-13 सूत्रपर्यन्तम्	16	1
3.	द्वितीयसमुद्देशः 1- 5 सूत्रपर्यन्तम्	16	1
4.	संस्कृतव्याख्या प्रथमसमुद्देशः 1-13 सूत्रपर्यन्तम्	16	1
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च। ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम्। पठितांशस्य समीक्षा।	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	प्रथमसमुद्देशः 1-5 सूत्रपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - प्रमाणविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	प्रथमसमुद्देशः 6-13 सूत्रपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - प्रामाण्यविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	द्वितीयसमुद्देशः 1- 5 सूत्रपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - प्रत्यक्षविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	संस्कृतव्याख्या प्रथमसमुद्देशः 1-13 सूत्रपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च। ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम्। पठितांशस्य समीक्षा।	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

सन्दर्भग्रन्थः -

1. आचार्य अनन्तवीर्य विरचित 'प्रमेयरत्नमाला'-चौखम्बाप्रकाशनम्,वाराणसी

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

चतुर्थ पत्रं

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थीनः

मूलगुणमधिगमिष्यन्ति।

श्रमणस्याधिगमं करिष्यन्ति।

व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।

प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।

लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

CC-12 आचार्य/तृतीयसत्रम् / चतुर्थपत्रम् -		Code – 274	
आचार्यवट्टकेरविरचित मूलाचारः (मूलगुणाधिकारः गाथा 1-46)			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	गाथा 1-18 पर्यन्तम्	16	1
2.	गाथा 19-28 पर्यन्तम्	16	1
3.	गाथा 29-46 पर्यन्तम्	16	1
4.	संस्कृतव्याख्या गाथा 1-18 पर्यन्तम्	16	1
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च। ग्रन्थस्य परिचयो महत्वं च। पठितांशस्य सारः/ समीक्षा।	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	गाथा 1-18 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - श्रमणविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	गाथा 19-28 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	गाथा 29-46 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	संस्कृतव्याख्या गाथा 1-18 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य परिचयो महत्त्वं च । पठितांशस्य सारः/ समीक्षा ।	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

सन्दर्भग्रन्थः -

1. मूलाचारः भाग-1, संपादक- पं. कैलाशचंद्रशास्त्री, भारतीयज्ञानपीठ, नई दिल्ली

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

पञ्चमपत्रं

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थीनः

ध्यानमधिगमिष्यन्ति।

योगस्याधिगमं करिष्यन्ति।

व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।

प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।

लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

EC-A 3 आचार्य/तृतीयसत्रम्/ पञ्चमपत्रम् – जैनयोगः –		Code – 275	
आचार्यशुभचन्द्रविरचित 'ज्ञानार्णवः' (तृतीय-चतुर्थाध्यायौ-ध्यानलक्षणम्- ध्यानगुणदोषाः)			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	तृतीयोध्यायः- ध्यानलक्षणम् श्लोकाः 1-20 पर्यन्तम्	16	1
2.	तृतीयोध्यायः- ध्यानलक्षणम् श्लोकाः 21-35 पर्यन्तम्	16	1
3.	चतुर्थाध्यायः- ध्यानगुणदोषाः श्लोकाः 1-26 पर्यन्तम्	16	1
4.	संस्कृतव्याख्या- तृतीयाध्यायस्य श्लोकाः 1-20 पर्यन्तम्	16	1
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् । पठितांशस्य समीक्षा ।	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	तृतीयोध्यायः- ध्यानलक्षणम् श्लोकाः 1-20 पर्यन्तम्	- ध्यानविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	तृतीयोध्यायः- ध्यानलक्षणम् श्लोकाः 21-35 पर्यन्तम्	- अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	चतुर्थोध्यायः- ध्यानगुणदोषाः श्लोकाः 1-26 पर्यन्तम्	- ध्यानगुणदोषविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	संस्कृतव्याख्या- तृतीयाध्यायस्य श्लोकाः 1-20 पर्यन्तम्	- अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् । पठितांशस्य समीक्षा ।	- अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

सन्दर्भग्रन्थः -

1. ज्ञानार्णवः- आचार्य शुभचंद्र, संपादक- बालचंद्र शास्त्री, प्रकाशक – जैन संस्कृति संरक्षक संघ, सोलापुर

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

पञ्चमपत्रं (विकल्पाधारित)

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थीनः

जीवाधिकारमधिगमिष्यन्ति।

अजीवस्याधिगमं करिष्यन्ति।

व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।

प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।

लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

EC-B 3 आचार्य/तृतीयसत्रम् /पञ्चमपत्रम् – (विकल्पाधारितपत्रम्)		Code – 275A	
जैनतत्त्वमीमांसा			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	द्रव्यमीमांसा – षड्द्रव्यविमर्शः 1.द्रव्यस्वरूपम् 2.जीवपुद्गलधर्माधर्माकाशाः 3.कालः	16	1
2.	तत्त्वमीमांसा – सप्ततत्त्वनवपदार्थविमर्शः जीवतत्त्वम्,अजीवतत्त्वम्	16	1
3.	आस्रवतत्त्वम् ,बंधतत्त्वम्	16	1
4.	संवरतत्त्वम् ,निर्जारातत्त्वम् , मोक्षतत्त्वम्	16	1
5.	पुण्यपापौ	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	द्रव्यमीमांसा – षड्द्रव्यविमर्शः 1.द्रव्यस्वरूपम् 2.जीवपदुगलधर्माधर्माकाशाः 3.कालः	- द्रव्यविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	तत्त्वमीमांसा – सप्ततत्त्वनवपदार्थविमर्शः जीवतत्त्वम्,अजीवतत्त्वम्	- तत्त्वविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	आस्रवतत्त्वम् ,बंधतत्त्वम्	- आस्रव-बन्धविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	संवरतत्त्वम् ,निर्जारातत्त्वम् , मोक्षतत्त्वम्	- अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	पुण्यपापौ	- अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

सन्दर्भग्रन्थाः -

1. जैन धर्म – डॉ कैलाशचन्द्र शास्त्री, प्रकाशक – श्री दिगम्बर जैन संघ मथुरा तथा आचार्य शान्तिसागर ‘छाणी’ स्मृति ग्रन्थमाला , प्रथम तल, 247, दिल्ली रोड, मेरठ।
2. जैन धर्म और दर्शन- मुनि प्रमाणसागर जी, प्रकाशक- राजपाल एण्ड संस, कश्मीरी गेट, दिल्ली
3. जैन दर्शन मनन और मीमांसा- आचार्य महाप्रज्ञ, प्रकाशक- आदर्श साहित्य संघ, चुरू (राज.)
4. जैन दर्शन – डॉ. महेंद्र कुमार न्यायाचार्य, श्री गणेशवर्णी शोध संस्थान, वाराणसी
5. जिनेन्द्र वचनामृत सार –डॉ गुलाब चंद जैन ,जैन विद्या संस्थान ,श्री महावीर जी , राजस्थान

आचार्य / तृतीयसत्रम् / षष्ठपत्रम् – संगणकविज्ञानं (संगणकविभागस्य
निर्धारितपाठ्यक्रमः)

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

चतुर्थसत्रम्

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थिनः

शिक्षामधिगमिष्यन्ति।

गुरुशिष्यसंबंधस्याधिगमं करिष्यन्ति।

व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।

प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।

लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

CC-13 आचार्य/चतुर्थसत्रम् / प्रथमपत्रम् -		Code – 271	
उत्तराध्ययनम्(विनयसुतं गाथा 1-46)			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	गाथा 1-20 पर्यन्तम्	16	1
2.	गाथा 21 -31 पर्यन्तम्	16	1
3.	गाथा 32 -46 पर्यन्तम्	16	1.
4.	संस्कृतव्याख्या 1-20 पर्यन्तम्	16	1
5.	ग्रन्थस्य परिचयो महत्वं च ग्रन्थस्य भाषिकदार्शनिकवैशिष्ट्यं च। पठितांशस्य सारः।	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1.

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	गाथा 1-20 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - जैनशिक्षापद्धतिविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	गाथा 21 -31 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	गाथा 32 -46 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	संस्कृतव्याख्या 1-20 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	ग्रन्थस्य परिचयो महत्त्वं च ग्रन्थस्य भाषिकदार्शनिकवैशिष्ट्यं च। पठितांशस्य सारः।	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

संदर्भग्रंथाः-

1. उत्तराज्झयण – सम्पादक, आचार्यतुलसी, जैन विश्व भारती प्रकाशन, लाडनू
2. उत्तराध्ययनसूत्रम्, आगमप्रकाशनसमिति, ब्यावर, राजस्थानम्
3. उत्तराध्ययनसूत्रम्(प्रथम, द्वितीय खण्ड), अनु. आचार्यः हस्तिमलः, सम्यग्ज्ञानप्रचारमंडलं, बापू बाजार, जयपुरम्

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

द्वितीयपत्रं

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थीनः

अनेकांतमधिगमिष्यन्ति।

आप्तस्याधिगमं करिष्यन्ति।

व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।

प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।

लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

CC-14 आचार्य/चतुर्थसत्रम् / द्वितीयपत्रम् - आप्तपरीक्षा (1-26 कारिकापर्यन्तम्)		Code – 272	
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	कारिका 1-10 पर्यन्तम्	16	1
2.	कारिका 11-20 पर्यन्तम्	16	1
3.	कारिका 21-26 पर्यन्तम्	16	1
4.	संस्कृतव्याख्या कारिका 1-10 पर्यन्तम्	16	1
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च। ग्रन्थस्य परिचयो महत्वं च। पठितांशस्य सारः/ समीक्षा	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	कारिका 1-10 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - इश्वरविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	कारिका 11-20 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	कारिका 21-26 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	संस्कृतव्याख्या कारिका 1-10 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य परिचयो महत्त्वं च । पठितांशस्य सारः/ समीक्षा	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

संदर्भग्रन्थः-

1. आप्त-परीक्षा, संपादक और अनुवादक डॉ दरबारीलाल जैन, कोठिया, भारतवर्षीय अनेकान्त विद्वत् परिषद्

सहायकग्रन्थ

2. आप्त-परीक्षा, संपादक और अनुवादक प्रो. वीरसागर जैन, श्री अखिल भारतवर्षीय दि. जैन विद्वत्परिषद् ट्रस्ट, जयपुर-302018

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

तृतीयपत्रं

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थीनः

प्रमाणमधिगमिष्यन्ति।

प्रत्यक्षस्याधिगमं करिष्यन्ति।

व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।

प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।

लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

CC-15 आचार्य/चतुर्थसत्रम् / तृतीयपत्रम् -		Code – 273	
आचार्य अनन्तवीर्यविरचित प्रमेयरत्नमाला तृतीयसमुद्देशः (1 – 52 सूत्रपर्यन्तम्)			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	1 – 15 सूत्रपर्यन्तम्	16	1
2.	16 – 32 सूत्रपर्यन्तम्	16	1
3.	32 – 52 सूत्रपर्यन्तम्	16	1
4.	संस्कृतव्याख्या 1 – 16 सूत्रपर्यन्तम्	16	1
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च। ग्रन्थस्य परिचयो महत्त्वं च। पठितांशस्य सारः/ समीक्षा	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	1 – 15 सूत्रपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - परोक्षविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	16 – 32 सूत्रपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अनुमानविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	32 – 52 सूत्रपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	संस्कृतव्याख्या 1 – 16 सूत्रपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य परिचयो महत्त्वं च । पठितांशस्य सारः/ समीक्षा	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

सन्दर्भग्रन्थः -. आचार्य अनन्तवीर्य विरचित 'प्रमेयरत्नमाला'-चौखम्बाप्रकाशनम्,वाराणसी

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

चतुर्थपत्रं

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थीनः

ध्यानमधिगमिष्यन्ति।

योगस्याधिगमं करिष्यन्ति।

व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।

प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।

लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

CC-16 आचार्य/चतुर्थसत्रम् / चतुर्थपत्रम् -		Code – 274	
अमृताशीतिः (1-40 कारिकापर्यन्तम्) अथवा लघुशोधप्रबंधः			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	कारिका 1- 15 पर्यन्तम्	16	1
2.	कारिका 16 – 30 पर्यन्तम्	16	1
3.	कारिका 31 - 40 पर्यन्तम्.	16	1
4.	संस्कृतव्याख्या कारिका 1 – 15 पर्यन्तम्	16	1
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च। ग्रन्थस्य परिचयो महत्त्वं च। पठितांशस्य सारः/ समीक्षा	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	कारिका 1- 15 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - ध्यानविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	कारिका 16 – 30 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - ध्यानविधिविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	कारिका 31 - 40 पर्यन्तम्.	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	संस्कृतव्याख्या कारिका 1 – 15 पर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य परिचयो महत्त्वं च। पठितांशस्य सारः/ समीक्षा	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

सन्दर्भग्रन्थाः

1. अमृताशीति- आचार्य योगीन्दुदेव, सम्पादक- डॉ सुदीप जैन, प्रकाशक- श्री दिगम्बर जैन मुमुक्षु मण्डल, उदयपुर
2. अमृताशीति- आचार्य योगीन्दुदेव- हिन्दी अनुवाद, आर्यिका विजयमती माताजी, प्रकाशक- भारतवर्षीय अनेकांत विद्वत परिषद, विमल भरत साहित्य सदन, सम्मेल शिखर, मधुबन

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

पञ्चमपत्रं

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थीनः

मोक्षमार्गमधिगमिष्यन्ति।

मोक्षस्याधिगमं करिष्यन्ति।

व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।

प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।

लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

EC-A 4 आचार्य/चतुर्थसत्रम् / पञ्चमपत्रम् –		Code – 275	
आचार्यामृतचन्द्रसूरिविरचित 'तत्त्वार्थसारः' – प्रथमाधिकारः			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	1-20 श्लोकपर्यन्तम्	16	1
2.	21-40 श्लोकपर्यन्तम्	16	1
3.	41-54 श्लोकपर्यन्तम्	16	1
4.	संस्कृतव्याख्या- 1-27 श्लोकपर्यन्तम्	16	1
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् । पठितांशस्य समीक्षा ।	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	1-20 श्लोकपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - तत्त्वविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	21-40 श्लोकपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	41-54 श्लोकपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	संस्कृतव्याख्या- 1-27 श्लोकपर्यन्तम्	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	ग्रन्थकारस्य व्यक्तित्वं कर्तृत्वं च । ग्रन्थस्य दार्शनिकवैशिष्ट्यम् । पठितांशस्य समीक्षा ।	<ul style="list-style-type: none"> - अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

सन्दर्भग्रन्थाः -1.तत्त्वार्थसारः, आचार्य अमृतचन्द्र, सम्पादक- मुनि अमितसागर, भारतीयज्ञानपीठम्, नई दिल्ली

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

पञ्चमपत्रं (विकल्पाधारित)

पाठ्यक्रमस्य परिणामः -

अध्ययनोपरान्तं विद्यार्थीनः

प्रमाणमधिगमिष्यन्ति।

प्रमेयस्याधिगमं करिष्यन्ति।

व्याख्यानकौशलं विकासयिष्यन्ति।

प्राचीनग्रन्थलेखनं ग्रन्थकर्तारञ्च परिज्ञास्यन्ति।

लेखनकलायाः, वक्तृत्वकलायाः, नियमिततायाः प्रस्तुतीकरणकलायाश्च विकासं करिष्यन्ति।

पाठ्यक्रमः -

EC-B 4 आचार्य / चतुर्थसत्रम् / पञ्चमपत्रम् –(विकल्पाधारितपत्रम्)		Code – 275A	
जैनप्रमाणमीमांसा			
इकाई	विषयः	अंकः 80+20 =100	क्रेडिट(5+1=6)
1.	1.जैनन्यायस्य उद्भवःविकासश्च 2.प्रमुखजैननैयायिकाःतेषाञ्चग्रंथाः (समंतभद्रः,अकलंकः,प्रभाचन्द्रः,हेमचन्द्रः)	16	1
2.	3.प्रमाणस्य लक्षणम् 4.प्रमाणस्य प्रामाण्यम्	16	1
3.	5.प्रत्यक्षप्रमाणस्य स्वरूपम् 6.सांख्यव्यवहारिकप्रत्यक्षम्,पारमार्थिकप्रत्यक्षम्	16	1
4.	7.परोक्षप्रमाणस्य स्वरूपम् 8.स्मृतिः,प्रत्यभिज्ञानं,तर्क,अनुमानम्,आगमः	16	1
5.	9.अनेकान्तवादः 10.स्याद्वादः	16	1
6.	आंतरिकमूल्यांकनम्	20	1

आचार्य(M.A.) जैनदर्शनम्

पाठ्यक्रमः

(नवीन-शिक्षानीति 2020)

इकाई	विषयः	अधिगम-परिणामः (Learning Outcomes)
1.	1.जैनन्यायस्य उद्भवःविकासश्च 2.प्रमुखजैननैयायिकाःतेषाञ्चग्रंथाः (समंतभद्रः,अकलंकः,प्रभाचन्द्रः,हेमचंद्रः)	- जैनन्यायविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
2.	3.प्रमाणस्य लक्षणम् 4.प्रमाणस्य प्रामाण्यम्	- प्रमाणविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
3.	5.प्रत्यक्षप्रमाणस्य स्वरूपम् 6.सांव्यवहारिकप्रत्यक्षम्,पारमार्थिकप्रत्यक्षम्	- प्रत्यक्षविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
4.	7.परोक्षप्रमाणस्य स्वरूपम् 8.स्मृतिः,प्रत्यभिज्ञानं ,तर्क,अनुमानम्.आगमः	- परोक्षविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।
5.	9. अनेकान्तवादः 10.स्याद्वादः	- अधीतविषयाणां प्रत्यास्मरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां संक्षेपीकरणं कर्तुं प्रभवति । - अधीतविषयाणां व्याख्या तथा विश्लेषणं कर्तुं प्रभवति ।

सन्दर्भग्रन्थाः –

1. जैन न्याय, डॉ. कैलाशचन्द्र शास्त्री, प्रकाशक गणेश वर्णी शोध संस्थान वाराणसी
2. जैन न्याय की भूमिका - डॉ. दरबारी लाल कोठिया, जैन विद्या संस्थान, जयपुर
3. न्यायमंदिर -डॉ. वीरसागर जैन, जैन विद्या संस्थान, जयपुर
4. जैन दर्शन मनन और मीमांसा- आचार्य महाप्रज्ञ, प्रकाशक- आदर्श साहित्य संघ, चुरु (राज.)
5. जैनदर्शन ,डॉ. महेंद्र कुमार न्यायाचार्य, प्रकाशक गणेश वर्णी शोध संस्थान वाराणसी